

Ma có thật không? Bạn có tin vào ma quỷ?

Benjamin Radford

Nếu bạn tin vào ma, bạn không đơn độc. Các nền văn hóa trên toàn thế giới tin vào những linh hồn sống sót sau cái chết để sống ở một cõi khác. Trên thực tế, ma là một trong những hiện tượng được cho là phổ biến nhất của hiện tượng huyền bí: Hàng triệu người quan tâm đến ma, và cuộc thăm dò Harris năm 2013 cho thấy

43% người Mỹ tin vào ma.

Ý tưởng rằng người chết vẫn còn ở với chúng ta về mặt tinh thần là một thứ cổ xưa, xuất hiện trong vô số câu chuyện, từ Kinh thánh đến "Macbeth". Nó thậm chí còn sinh ra một thể loại văn hóa dân gian: truyện ma. Niềm tin vào ma là một phần của một mạng lưới lớn liên quan đến những niềm tin huyền bí, bao gồm trải nghiệm gần chết, sống sau khi chết và giao tiếp tinh thần. Niềm tin mang đến cho nhiều người sự thoải mái - những người không muốn tin rằng các thành viên gia đình thân yêu nhưng đã qua đời của chúng ta không tìm kiếm chúng ta, hoặc không đến với chúng ta trong những lúc chúng ta cần?

Từ lâu đời nhiều người đã cố gắng (hoặc tuyên bố) có giao tiếp với các linh hồn; ở Anh thời Victoria, chẳng hạn, đó là các thời trang dành cho những quý cô thượng lưu tổ chức các buổi tiệc trong phòng khách sau khi trà đàm với bạn bè. Các câu lạc bộ ma chuyên tìm kiếm bằng chứng ma quái được hình thành tại các trường đại học danh tiếng, bao gồm Cambridge và Oxford, và vào năm 1882, tổ chức nổi bật nhất, Hiệp hội Nghiên cứu Tâm lý, đã được thành lập. Một người phụ nữ tên Eleanor Sidgwick là một điều tra viên (và sau này là chủ tịch) của nhóm đó, và được coi là một phụ nữ săn tìm ma chính gốc. Ở Mỹ vào cuối những năm 1800, nhiều hội ngoại cảm tuyên bố đã nói chuyện với người chết - nhưng sau đó bị vạch trần là lừa đảo bởi các nhà điều tra hoài nghi như Harry Houdini.

Không phải chỉ mới gần đây việc săn ma mới trở thành mối quan tâm rộng rãi trên toàn thế giới. Phần lớn điều này là do loạt phim truyền hình cáp nổi tiếng Syfy "Ghost Hunters", hiện đã ở thập kỷ thứ hai không tìm thấy bằng chứng cho hồn ma. Chương trình này đã tạo ra hàng tá chương trình theo đuôi -spinoffs - và kể bất cứ chuyện, và không khó để hiểu tại sao chương trình lại nổi tiếng đến vậy: tiền đề là bất cứ ai cũng có thể tìm kiếm ma. Hai ngôi sao ban đầu là những anh chàng bình thường (thợ sửa ống nước), quyết định tìm kiếm bằng chứng của các linh hồn. Thông điệp của họ: Bạn không cần phải là một nhà khoa học lỗi lạc hoặc được đào tạo về khoa học hoặc điều tra. Tất cả những gì bạn cần là một chút thời gian rảnh, một nơi tối tăm và có một vài tiện ích từ một cửa hàng điện tử. Nếu bạn xem xét đủ lâu, bất kỳ ánh sáng hoặc tiếng ồn không giải thích được thì đó có thể là bằng chứng của ma.

Khoa học và logic của ma

Một khó khăn trong việc đánh giá khoa học về ma là rất nhiều hiện tượng đáng kinh ngạc được quy cho ma, từ một cánh cửa tự đóng, đến chìa khóa bị mất, đến một khu vực lạnh lẽo trên hành lang, đến tầm nhìn của một người thân đã chết. Khi các nhà xã hội học Dennis và Michele Waskul phỏng vấn những người trải nghiệm ma cho cuốn sách năm 2016 của họ "Những cuộc gặp gỡ ma: Cuộc ám ảnh của cuộc sống hàng ngày" (*Ghostly Encounters: The Hauntings of Everyday Life* Temple University Press-Nhà xuất bản Đại học Temple), họ thấy rằng "nhiều người tham gia không chắc chắn rằng họ đã gặp phải một hồn ma và vẫn không chắc chắn rằng hiện tượng đó là thậm chí có thật, đơn giản là vì họ không nhìn thấy thứ gì đó gần đúng với hình ảnh thông thường của một 'con ma'. Thay vào đó, nhiều người được hỏi chỉ đơn giản tin rằng họ đã trải qua điều gì đó kỳ lạ - một điều gì đó không thể giải thích được, phi thường, bí ẩn hoặc kỳ lạ." Do đó, nhiều người được ghi nhận là có trải nghiệm ma không nhất thiết phải thấy cái gì mà hầu hết mọi người sẽ nhận ra là một "con ma" cổ điển, và trên thực tế họ có thể có những trải nghiệm hoàn toàn khác nhau mà yếu tố chung duy nhất là nó không thể được giải thích

Kinh nghiệm cá nhân là một chuyện, nhưng bằng chứng khoa học lại là vấn đề khác. Một phần của khó khăn trong việc điều tra ma là không có một định nghĩa chung nào được thống nhất về ma là gì. Một số người tin rằng họ là linh hồn của người chết vì bất cứ lý do gì bị "lạc đường" trên đường đến "Phía Bên Kia-The Other Side-"; những người khác cho rằng ma là các thực thể thần giao cách cảm chiếu vào thế giới từ tâm trí của

chúng ta. Vẫn còn những người khác tạo ra các thể loại đặc biệt của riêng họ cho các loại ma khác nhau, chẳng hạn như những kẻ đa tình (poltergeists), ám ảnh còn sót lại (residual hauntings), những linh hồn thông minh và những người bóng tối (shadow people). Tất nhiên, tất cả đã được tạo thành, giống như các chủng tộc khác nhau của các nàng tiên hoặc rồng: có nhiều loại ma như bạn mong muốn.

Có nhiều mâu thuẫn cố hữu trong ý tưởng về ma. Chẳng hạn, có phải ma là vật chất hay không? Hoặc là chúng có thể di chuyển qua các vật thể rắn, hoặc chúng có thể đóng sập cửa và ném các vật thể khắp phòng. Theo logic và các định luật vật lý, ma phải là cái này hay cái khác. Nếu ma là linh hồn của con người, tại sao chúng lại xuất hiện mặc quần áo và dưới dạng những vật vô tri vô giác như mũ, gậy và váy - đó là không đề cập đến nhiều báo cáo về ma xe lửa, ma xe hơi và ma xe ngựa? Nếu ma là linh hồn của những người mà cái chết chưa được tra cứu, tại sao lại có những vụ giết người chưa được giải quyết, vì ma được cho là có thể tiếp xúc với các phương tiện ngoại cảm, và có thể xác định được kẻ giết họ cho cảnh sát. Và như vậy - bất kỳ tuyên bố nào về ma chỉ làm tăng thêm lý do hợp lý để nghi ngờ.

Thợ săn ma sử dụng nhiều phương pháp sáng tạo (và đáng ngờ) để phát hiện sự hiện diện của các linh hồn, thường bao gồm cả tâm lý học. Hầu như tất cả các thợ săn ma đều tuyên bố là khoa học, và hầu hết đều có vẻ bên ngoài đó vì họ sử dụng các thiết bị khoa học công nghệ cao như máy đếm Geiger, máy phát hiện trường điện từ (Electromagnetic Field -EMF), máy dò ion, camera hồng ngoại và micro nhạy cảm. Tuy nhiên, không có thiết bị nào từng được chứng minh là thực sự phát hiện ra ma. Trong nhiều thế kỷ, mọi người tin rằng ngọn lửa chuyển sang màu xanh trước sự hiện diện của ma. Ngày nay, rất ít người chấp nhận truyền thuyết đó, nhưng có khả năng nhiều dấu hiệu được lấy làm bằng chứng của những kẻ săn ma ngày nay sẽ bị coi là sai lầm và lỗi thời từ nhiều thế kỷ trước.

Các nhà nghiên cứu khác cho rằng lý do ma không được chứng minh là tồn tại là vì chúng ta đơn giản là không có công nghệ phù hợp để tìm hoặc phát hiện thế giới linh hồn. Nhưng điều này cũng không thể đúng:

- Hoặc là ma tồn tại và xuất hiện trong thế giới vật lý thông thường của chúng ta (và do đó có thể được phát hiện và ghi lại trong ảnh, phim, video và bản ghi âm), hoặc chúng không tồn tại.
- Nếu ma tồn tại và có thể được phát hiện hoặc ghi lại một cách khoa học, thì chúng ta nên tìm bằng chứng chính xác về điều đó - nhưng chúng ta không tìm được.
- Nếu ma tồn tại nhưng không thể được phát hiện hoặc ghi lại một cách khoa học, thì tất cả các hình ảnh, video, âm thanh và các bản ghi khác được cho là bằng chứng của ma không thể là ma. Với rất nhiều lý thuyết mâu thuẫn cơ bản - và rất ít khoa học đưa ra chủ đề này - không có gì đáng ngạc nhiên khi bất chấp nỗ lực của hàng ngàn thợ săn ma trên truyền hình và các nơi khác trong nhiều thập kỷ, không tìm thấy một bằng chứng chính xác nào về ma.

Và, tất nhiên, với sự phát triển gần đây của "ứng dụng ma" cho điện thoại thông minh, việc tạo ra những hình ảnh có vẻ ma quái và chia sẻ chúng trên phương tiện truyền thông xã hội đã làm cho sự phân biệt giữa thật và ảo trở nên khó khăn hơn cho những người săn tìm ma.

Tại sao nhiều người tin

Hầu hết những người tin vào ma như vậy vì một số kinh nghiệm cá nhân; họ lớn lên trong một ngôi nhà nơi mà sự tồn tại của những linh hồn (thân thiện) được coi là điều hiển nhiên, hoặc họ đã xem những màn trình diễn kinh sợ về ma hoặc ám ảnh ma quái ở địa phương. Tuy nhiên, nhiều người tin rằng sự hỗ trợ cho sự tồn tại của ma có thể được tìm thấy trong một khoa học không kém hơn vật lý hiện đại. Người ta cho rằng Albert Einstein đã đề xuất một cơ sở khoa học cho thực tế của ma, dựa trên Định luật Nhiệt động lực học thứ nhất - First Law of Thermodynamics - : nếu năng lượng không thể được tạo ra hoặc phá hủy mà chỉ thay đổi hình dạng, điều gì xảy ra với năng lượng của cơ thể chúng ta khi chúng ta chết? Điều đó có thể bằng cách nào đó được biểu hiện như một con ma?

Có vẻ như một giả định hợp lý - trừ khi bạn hiểu vật lý cơ bản. Câu trả lời rất đơn giản, và không hề bí ẩn. Sau khi một người chết, năng lượng trong cơ thể của người đó sẽ đi đến nơi năng lượng của tất cả các sinh vật đi sau khi chết: vào môi trường. Năng lượng được giải phóng dưới dạng nhiệt và thân xác được truyền vào động vật nào ăn chúng ta (tức là, động vật hoang dã nếu chúng ta không được chôn cất, hoặc giun và vi khuẩn nếu chúng ta được mai táng) và thực vật hấp thụ chúng ta. Không có "năng lượng" cơ thể chết nào sống sót sau khi được phát hiện bằng các thiết bị săn ma phổ biến.

Trong khi những người săn ma nghiệp dư thích tưởng tượng mình là người tiên phong trong việc nghiên cứu ma, họ thực sự tham gia vào những gì mà nhà nghiên cứu dân gian gọi là sự phô trương. Về cơ bản, đây là một hình thức chơi trò diễn xuất trong đó người ta "diễn" như một huyền thoại, thường liên quan đến ma hoặc các yếu tố siêu nhiên. Trong cuốn sách "Người ngoài hành tinh, Ma quỷ và Giáo phái: Huyền thoại chúng ta sống - Aliens, Ghosts, and Cults: Legends We Live" (University Press of Mississippi, 2003- Nhà xuất bản Đại học Mississippi, 2003), nhà nghiên cứu dân gian Bill Ellis chỉ ra rằng chỉ có những người săn ma nghiêm túc tìm kiếm và "mạo hiểm thách thức những sinh vật siêu nhiên, mới đối mặt với chúng một cách có ý thức, sau đó trở về an toàn. ... Mục đích đã nêu của các hoạt động đó không phải là giải trí mà là một nỗ lực chân thành để kiểm tra và xác định ranh giới của thế giới 'thực'."

Nếu ma là có thật, và là một loại năng lượng hoặc thực thể chưa được biết đến, thì sự tồn tại của chúng (giống như tất cả các khám phá khoa học khác) sẽ được các nhà khoa học phát hiện và xác minh thông qua các thí nghiệm có kiểm soát - không phải bởi những kẻ săn ma cuối tuần lang thang quanh những ngôi nhà bỏ hoang trong bóng tối muộn vào ban đêm với máy ảnh và đèn pin.

Cuối cùng (và mặc dù có hàng núi hình ảnh, âm thanh và video mơ hồ), bằng chứng về ma ngày nay không tốt hơn so với một năm trước, một thập kỷ trước hoặc một thế kỷ trước. Có hai lý do có thể khiến các thợ săn ma không tìm được bằng chứng tốt.

- Đầu tiên là ma không tồn tại và các báo cáo về ma có thể được giải thích bằng tâm lý, hiểu lầm, sai lầm và tin nhầm.
- Thứ hai là ma tồn tại, nhưng thợ săn ma đơn giản là không đủ năng lực và cần mang nhiều tính cách khoa học hơn vào việc tìm kiếm ma.

Cuối cùng, săn ma không phải là tìm ra ma (nếu có, việc tìm kiếm đã bị bỏ rơi từ lâu). Thay vào đó, đó là về việc vui chơi với bạn bè, kể chuyện và tận hưởng việc giả vờ rằng họ đang tìm kiếm những điều chưa biết.

Rất cuộc, mọi người đều thích một câu chuyện ma hay.